

چریک در جنگ پارتیزانی

تالیف :

محمد حسین قربانی زواره

انتشارات دانشگاه فرماندهی و ستاد، دانشگاه جنگ

ارتش جمهوری اسلامی ایران

تابستان ۱۳۹۴

سر شناسه	محمدحسین قربانی زواره، ۱۳۶۲
عنوان و نام پدید آور	چریک در جنگ پارتیزانی / محمدحسین قربانی زواره
مشخصات نشر	تهران- ارتش جمهوری اسلامی ایران- دانشگاه جنگ- دانشگاه فرماندهی و ستاد- ۱۳۹۴
مشخصات ظاهری	۱۲۳ ص: مصور
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۲۵۲۳-۹۶-۲
وضعیت فهرست‌نویسی	فیپا
یادداشت	کتابنامه
موضوع	جنگ چریکی
موضوع	جنگ چریکی - تاریخ
موضوع	جنگ چریکی - ایران
موضوع	چریک‌ها
شناسه آبروده	ارتش جمهوری اسلامی ایران، دانشگاه فرماندهی و ستاد، مرکز انتشارات دافوس
رده بندی بکره	۱۳۹۴ چ ۴ ق / ۵۲۴۰
رده بندی دیویی	۳۵۵ / ۲۰۸
شماره کتابشناسی	۳۹۳۷۷۲

عنوان: چریک در جنگ پارتیزانی

مؤلفین: محمدحسین قربانی زواره

صفحه آرایشی: توحید نوروزی اصفهانی

طرح روی جلد: علیرضا قانع

ناظر چاپ: حسین مومنی فرد

ناشر: انتشارات دافوس آجا

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

تعداد صفحه: ۱۲۳

تاریخ نشر: تابستان ۱۳۹۴

چاپ اول

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه دانشگاه فرماندهی و ستاد

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

نشانی: تهران، میدان پاستور، خیابان دانشگاه جنگ، دانشگاه فرماندهی و ستاد، انتشارات دافوس

تلفن: ۶۶۴۱۴۱۹۱ - ۰۲۱

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۱	فصل اول : بررسی تاریخچه چریک ها در ایران باستان
۲۱	فصل دوم : بررسی جنبش های چریکی در کشورهای مختلف
۲۳	فصل سوم : آشنایی با کلیات جنگ چریکی
۲۹	فصل چهارم : ساختار سازمان زیرزمینی
۳۵	فصل پنجم : آشنایی با رماند چریک
۵۱	فصل ششم : تاکتیک چریک ها در نبرد
۸۳	فصل هفتم : عملیات روانی در جنگ چریکی
۹۷	فصل هشتم : آشنایی با تروریست و تفاوت آن با چریک
۱۰۳	فصل نهم : داعش و جنگ نامنظم
۱۱۱	فصل دهم : چریک های ویتنام و شیوه رزم ویت کنگ ها
۱۱۵	فصل یازدهم : ماهیت و ساختار چریک های منافقین خلق

((فراز های از بیانات مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا))

((تنها راه مقابله با تهدید ها این است که وضعیت داخلی به گونه ای ساماندهی شود که دشمن از پیروزی خود مطمئن نباشد و زمینه را برای ماجراجویی فراهم نبیند .
ندانستن اینکه دشمن چه در سر دارد و چه می خواهد بکند . غفلتی است که ممکن است ما را از امکان برخورد و امکان دفاع محروم کند .
چشم تاراج به رفتار مسئولان ، صحنه گردانان و نخبگان ایران است و آیندگان در ماوراء هر حرف یا سکوت ، اقدام یابی عملی امروز ما ، قضاوت می کنند .
تهدید را کاملاً جدی بگیریم ، یعنی به هیچ وجه در محاسبات خودتان از جدیت تهدید پایین نیایید ، منتها تهدید جدی معنایش حتمی نیست ، هیچ حتمیتی وجود ندارد .))

سخن نویسنده :

جنگ چریکی یکی از قدیمی ترین شیوه های نبرد در طی سالیان گذشته در میان ملت ها بوده است. این روش در تاکتیک ها و تکنیک های نیروهای نظامی نقش مهمی را ایفا می کرده و از این رو آشنایی و یادگیری "جنگ چریکی یکی از طرق و وسایل مقابله با این پدیده می باشد .

جنگ های نامنظم^۱ اصطلاحی است که در تاکتیک های نوین بیش از پیش مورد توجه قرار گرفته است و به طور حتم جنگ های ویژه و نامنظم تاریخچه ای بسیار کهن و قدیمی دارد، این شیوه خاص پدید آمده از زندگی انسان با ناهنجاری های اجتماعی است. عملیات نیروی چریک مستقیماً به وسیله اهرم های موثر اجتماعی مانند سیاست ، اقتصاد و دستجات و گروه های مردمی به طور آشکارا و پنهان پشتیبانی می شود بنابراین جنگ چریکی به کلیه ارگان ها و افرادی که مرتبط به عملیات چریک می شوند اشاره می گردد .

از مبارزین باربران: تعداد بسیار محدودی از خود نامی تاریخی برجای گذاشتند و برخی از آنان نیز شهرت افسانه ای یافتند. عدم محدودی از آن ها متولد جنگ های کنونی می باشند که شامل مبارزینی همچون "لارنس در جنگ جهانی اول، " دوت در جنگ آفریقای جنوبی ، جنگ داخلی آمریکای لاتین و چریک های "مورگان" ، "سی" ، "هوفر می باشند . اما حتی یک مبارز پارتیزان ، چه در دوران قدیم و جدید ، برای خود کسب نام و نشان نکردند و هدفشان فقط اقدامات آزادی بخش بوده است .

جنگ چریکی با جنگ نامنظم یکی از متداول ترین و قدیمی ترین شیوه از جنگ ها بشمار می رود که طی سالیان سال در فتح و تصرف شهرها و کشورها موثر واقع شده است . برخی از ارتش های پیشرفته در زمان حال، جهت رسیدن به اهداف نظامی خود از این شیوه قدیمی و کارساز بهره گرفته اند .

اصطلاح (جنگ چریکی) در واقع ترکیبی از تاکتیک چریک ها و انقلاب مردمی است که به واسطه این شیوه از جنگ ، مردم بر علیه حکومت محلی و دولت وقت قیام کرده و آن ها را ساقط می سازند. نبرد چریکی از مهم ترین عنصر یعنی قدرت خارجی تغذیه می شود تا برسد در مقابل نیروهای جبهه مقابل خود مقاومت و ایستادگی کند ، حمایت نیروهای منظم دولت های خارجی همرا با چریک ها در عقبه نبرد ارایه می شود که شامل بر خرابکاری ، اقدامات تروریستی ، جنگ روانی ، سترش یافته، و اقدامات ممانعتی می باشد . عملیات نظامی چریک ها به طور رسمی و سازمانی بر اساس عملیات اقتصادی و سیاسی افراد سرشناس دولتی و دستجات همراه با آن به شیوه مخفیانه و آشکارا پشتیبانی و حمایت می شود.

محمد حسین قربانی زواره

پیشگفتار :

ایرانی ها اولین ملتی بودند که روش های چریکی را به خوبی فرا گرفته و در نبردهای خود به اجرا می گذاشتند . شیوه های متداول ایرانیان اصولا بر پایه چابکی و استفاده از اصل غافل گیری بوده است . برای تایید این گفته ها می توان از نوشته های بجا مانده از مورخ نویس اعظم یونان هرودوت آذرباره تاکتیک سربازان کوروش استفاده نمود. بررسی فعالیت های چریک های ایرانی در عهد باستان بسیار گسترده و پیچیده می باشد . نیروهای چریک در دوران اشکانیان معروف به پارتیزان ها بوده اند و در دربار از قدرت بسیار ویژه ای برخوردار بوده و نفوذ بسیار زیادی داشته اند .

پارتیزان ها چه کسانی بوده اند؟

در جواب این سوال تاریخی گذر از دیدگاه برخی از تاریخ شناسان اصطلاح پارتیزان^۲ یک واژه قدیمی است که قدمت آن ۳۰۰۰ هزار ساله دارد . بسیاری معتقدند که منظور از این کلمه قوم پارت و بعضی دیگر آن را مفهوم رزمنده جنگجو تشبیه کرده اند . اما در فرهنگ لغت فرانسه نیز کلمه part^۴ به مفهوم رزمنده ، ریزک ارائه شده است . تشابه کلمات نشان می دهد که صحت و قدمت چریک ها بسیار کهن و باستانی است . نویسنده معروف اسپینسر چیمین^۵ در کتاب سحر آمیز خود به نام "جنگل بی طرف" رابطه با پارتیزان ها و چریک ها آن ها را افرادی هنرمند و کوشا معرفی می کند که بسیار ریزک و دانا هستند و دشمن خود را اصولا با کوتاه ترین زمان به تله می کشند . اما در رابطه با پارتیزان ها و نبردهای آن ها روایات بسیار زیادی گفته شده است . عده ای معتقدند که پارتیزان های ایرانی در واقع همان دهقانان ایرانی بودند که در مقابل دولت وقت خود قیام کرده و در کوه ها و محل های معین عبور زندگی می

۲ هرودوت بین سال های ۴۸۴ تا ۴۹۰ پ میلاد در هالیکارناس چشم به جهان گشود. این شهر در شرق کورس دوم هخامنشی جزئی از امپراتوری ایران بوده و در برخی از منابع هرودوت را ایرانی می شناسند. او از خانواده ثروتمندی به دنیا آمده و در سال ۵۴۳ پس از میلاد بر اثر بیماری در شهر توریم از دنیا می رود. کتاب های وی از لحاظ ادبی بسیار باارزش و به عنوان یک سند فرهنگی مورد قبول جهانیان می باشد ، برخی از آثار او عبارت از کلیو ، انوترب ، تالیا ، ملیومن ، تریسکور ، اراتو ، لوری ، کالیبپ . کتاب های اول تا چهارم به سرگذشت پادشاهان ایرانی نگاه ویژه ای دارد . کتاب های بعدی او به علل های جنگ میان ایران و یونان پرداخته و در آن اشارهای از جنگ پارتیزانی ایرانیان دارد . مستندات ادبی کتاب های هرودوت با توجه به زمان نوشته شدنش بسیار ارزشمند است و تمام موافقین و مخالفین شیوه نگارش و ساده نویسی وی را ستوده اند .

۳ پارتیزان به مفهوم طرفداران و حامی متعصب که از شاخه های نظامی وارد عمل می شدند .

۲ Partisan /partisan

۵ Spennacer chapman

کردند و به استناد برخی دیگر از روایات تاریخی، پارتیزان‌ها سربازان دولتی بودند که از قوم قشقایی و بختیاری نشأت گرفته و در حال جنگ با دشمنان امپراتوری ایران بوده‌اند. با تحلیل تمامی این تعاریف مشخص می‌گردد که ایرانی‌ها اولین مردمانی بوده‌اند که روش‌های چریکی را به سبک پیشرفته و با توجه به نیاز خود در جنگ بکار گرفته‌اند.

پارتیزان‌ها (رزمندگان پارتی)

پارتیزان لقبی است که به جنگجویان پارتی در زمان اشکانیان به دلیل پیروزی‌های تاکتیکی آن‌ها در مقابل نیروی چند برابری لژیون‌های منظم رومی داده شده است. شیوه این گروه از دو تاکتیک مختلف بوده است، جنگ و گریز. در تاریخ کهن در رابطه با پارتیزان مطالب گوناگونی گفته شده است اما مستندترین آن‌ها به اقدامات سردار اشکانی (سورنا) در سده ۵۲ پیش از میلاد بر می‌گردد. او در مقابل یک لشکر ۴۲ هزار نفری به فرماندهی کراسوس با سپاهی اندک، استاد می‌کرد و با استفاده از تاکتیک جنگ نامنظم و چریکی توانست کراسوس و پسرش را از بین ببرد. بعدها در سنای روم روش سورنا مورد تفحص قرار گرفت و تاکتیک سورنا را به نام جنگ چریکی سرشناس کردند.

پارتی: به شیوه جنگ نامنظم و چریکی در دوران اشکانیان پارتی می‌گفتند. در واقع اصطلاح پارتی همان جنگ چریکی است.

پارتیزان: پارتیزان‌ها سربازان چریک سپاه ایران؛ در دوران اشکانیان بوده‌اند که در سنای روم به آن‌ها پارتیزان می‌گفتند.